

ALLÒ QUE BRILLA COM EL MAR

Què és allò que brilla com el mar? Segurament aquesta és la clau, i alhora la gran incògnita, de la novel·la escrita per la japonesa Hiromi Kawakami.

El llibre és una novel·la iniciàtica que se centra en la vida de tres adolescents: la Mizue, el Hanada i, com a eix central, el Midori. Els dos primers prenen actituds que no ens costa identificar amb aquesta etapa de la vida en la qual, com mosques en el vidre d'una finestra, els individus hem d'aprendre com som, què volem i cap a on volem anar. En definitiva, aprenem a identificar, amb totes les limitacions que la nostra capacitat perceptiva ens atorga, què és la vida. D'aquesta manera, la Mizue és la noia gelosa de la seva privacitat, que va sempre carregada, magnífica metàfora, amb tota la seva intimitat: les cartes i els diaris personals; se'ls endu a tot arreu afrontant el pes i la incomoditat que això provoca. El Hanada, per la seva banda, manifesta la tòpica i necessària rebel·lia davant de la societat que identifica com el regne del món adult; per això, per a no caure-hi fusionat i absorbit, per mantenir la seva personalitat diferenciada de la massa apegalosa, en Hanada decideix vestir-se de dona, amb un uniforme mariner que el fa sentir còmode malgrat totes els comentaris, burles i mirades de què és objecte. L'uniforme, l'hi ha de servir també per trobar la seva orientació sexual sense que en sigui gaire conscient.

Però l'eix central és el Midori: ell obre i tanca la novel·la, ell és el narrador en primera persona, ell ens va relatant la seva experiència i ens transcriu els diàlegs, moltes vegades absurds, que manté amb les persones que l'envolten. Aquest narrador, autobiogràfic i per tant amb la visió limitada que dóna l'estar massa a prop dels fets, és el pany que el lector ha d'aprendre a obrir. Què li passa al Midori? Quin és el seu viatge iniciàtic? Quin és el que el pas que ha de gestionar durant l'adolescència per arribar a la seva maduresa?

De fet, l'autora no ens enganya: des de la primera plana ens diu quin és el problema. Però la subtilitat del conflicte fa que l'obviem: i no ens passa sovint això a les nostres vides particulars? Els nostres ulls estan oberts als grans conflictes, potser perquè els telenotícies i les grans produccions cinematogràfiques ens han dut sovint per aquest vessant. Tanmateix, la nostra experiència diària ens diu que el conflicte, el malestar que sovint tenim per flassada quan ens abriguem a la nit, està fet de petites incoherències, de petits desajustos, de petites decepcions que són persistents i arriben a ensordir precisament perquè per la mida no acostumem a reparar-hi... una mica com la falla del lleó que venç tots els perills però que és vençut per un mosquit.

En Midori no sap comunicar-se, no sap valorar la magnitud del que sent, ni sap qualificar què és lògic o habitual i què és extraordinari o ofensiu. Els lectors som testimonis, des dels primers records del protagonista, del decalatge que hi ha entre tot el que ha viscut i el que pensa i el que arriba a dir, tot és "normal", tot està bé... com la seva mare li recita "Tot està bé a la Terra". El seu viatge iniciàtic, en una illa a l'estiu, serà la descoberta de la sinceritat, de reconèixer què sent i de dir-ho, sense que això vulgui dir aprendre a fer retrets ni voler metamorfosejar els altres, sinó transformar la realitat que ens envolta a partir del canvi en l'aproximació que hi fem. Si voleu la comparativa, en el repetit intent de reflectir el xoc entre l'individu i la societat, la literatura ha jugat sovint a posicionar-se en un dels dos extrems: en l'excentricitat de l'individu que viu com una tragèdia el no poder assimilar-se al grup (aquí tenim el magnífic Kafka que transforma el pobre Gregori en una immensa panerola que ha de sobreviure entre la societat que ni s'adona de la seva metamorfosi), o bé en la societat assimiladora, erràtica i poderosa que dissol l'individu o la diferència (com Ray Bradbury en el seu *Fahrenheit 451*). Kawakami no se situa en cap dels dos extrems: la societat és la suma d'individus excèntrics, especials, estranys fins i tot, i la convivència és el respecte a cada idiosincràsia sense pretendre'n cap digestió. El secret per conèixer i sobreviure a la tensió només rau en la mirada i aquí l'autora ens convida a tenir ulls compostos d'insecte. Precisament l'únic adult "normal" és el Sr. Sato, un "adult al punt" com l'anomena el Midori comparant-lo a la cocció d'un bistec, però l'únic personatge que el protagonista és capaç d'oblidar, precisament per la seva manca d'estridència.

Tota la novel·la és plena d'incomunicació i malentesos: l'àvia que és anomenada mare fins que el Midori entra a l'escola i s'ha de solucionar el tort de la nomenclatura; la mare que accepta el seu paper de mare soltera però que mai no n'acaba d'assumir els deures intangibles; el pare biològic

que no accepta el seu rol de pare però que sempre està present a la vida del seu fill, assumint de forma pràctica el que no està disposat a assumir de forma legal; la història que en Hanada explica en la seva primera entrevista de treball quan en realitat vol explicar els seus novells sentiments d'amor... Aquesta incapacitat de comunicació té el seu punt culminant quan en Midori pot no patir-la sinó observar-la: quan se li demana expressament de no traduir tots els sentiments en paraules profundes i quan aprèn a ofegar el plor de l'emoció en plasereries per no aclaparar el seu interlocutor.

Ara bé, tots els conflictes i problemes estan coberts per un bany d'amor enorme: l'àvia es posa el xal de llana que la seva filla li va regalar perquè la picor que li provoca li recorda que és viva; el Midori acompanya el Hanada en l'allau de burles i crítiques malgrat la terrible incomoditat que sent; el vestit verd que la no-tan-amiga de Fukushima regala a la Masako; les rialles compartides de la Mizue; els préstec a fons perdut del professor Kitagawa...

I enmig de tot aquest panorama extraordinari, la poesia que acompanya cada un dels personatges i que ens acompanya, com a lectors, per aquest extraordinari viatge literari. La poesia, gènere que sempre ha intentat copsar la immensitat de l'interior de l'ésser humà, més enllà de formes, nacionalitats, llengües, pells o ideologies. Us transcriu l'haikú que la Mizue llegeix al Midori just abans que el plor es transformi en rialla:

Peça de circumstància, de Jean Cocteau

**Grava el teu nom en un arbre
que s'estengui fins al nadir.
L'arbre és millor que el marbre,
perquè els noms hi creixen**

Impressionant, oi? Només una m de diferència entre els dos mots i quin abisme de significat! No us perdeu aquesta meravella de lectura!

Muntsa Farré